

Nyt fra historisk Videnskab.

I en alder af 59 år døde lektor, dr. phil. *Hans H. Fussing* d. 30. april 1956. Da han 26 år gammel var blevet ansat ved Odense katedralskole, vakte hans interesse for lokalhistorien ved det historiske milieu, der omgav ham, og de ypperlige midler til studier, som navnlig landsarkivet frembød. Fussing kastede sig først over de adelige godsers historie, og han fremdrog et stort stof — især regnskaber og jordebøger — til belysning af den rantzauske godsdrift i det 17. årh. på en række midtjydske gårde (Gessingholm, Sødringholm, Demstrup, Skovgaard m. fl.), som han bearbejdede objektivt og kritisk. Det var et meget vægtigt materiale, der hermed blev tilført dansk historieforskning; det gav oplysning om jordens udbytte, øksnehandelen, landgilden, indfæstningen og meget mere. Fussings resultater, ikke mindst afhandlingen om Gessingholm (Hist. Tidsskr. 10. r. III (1935)), vandt så megen anerkendelse, at han tilsidst samlede sig om problemet, herremandens forhold til fæstebonden omkring 1600, som han behandlede indtil 1660 for hele det daværende Danmarks vedkommende. Resultatet blev en disputats, som forsvarede for doktorgraden 1942 (recenseret her i tidsskriftet 10. r. VI, 523 ff.). »Herremand og Fæstebonde« må snarest betegnes som en retshistorisk undersøgelse; forfatteren viser sig i besiddelse af stor friskhed og selvstændighed og vover som den første historiker at føre et forsvar for den danske adels behandling af sine bønder, hvis stilling betegnes som retslig sikret inden for samfundet. Skønt det ikke kan nægtes, at materialet (tingbøgerne) undertiden er for begrænset til at bære forfatterens slutninger, er værket afgjort en landvinding for dansk historie og har virket inciterende på den efterfølgende forskning.

Endnu en gang lykkedes det Fussing at skabe et større arbejde »Stiernholm len 1603—1661«, der 1951 blev offentliggjort i Videnskabernes Selskabs skrifter (rec. i Hist. Tidsskr. 11. r. III, 762 ff.). Han satte sig heri som mål at bearbejde et typisk dansk lens regnskaber, da det vilde være uoverkommeligt for en enkelt mand at behandle lensregnskaberne som helhed. Om Stiernholm var et »typisk« dansk len, kan naturligvis betegnes som tvivlsomt,

så længe en sammenligning med andre len ikke er mulig. Men at det havde sin betydning, at den opgave at studere lensregnskaberne blev grebet an, kan ikke bestrides, og Fussing søgte at afpresse sit stof så mange oplysninger som muligt. Arbejdet havde en noget forskellig karakter fra hans tidligere, idet det tillige drejede sig om dansk forvaltningshistorie, og selv om materialet i nogle retninger svigtede, og man navnlig kunde bebrejde forfatteren en for lidet indgående kendskab til tidens almindelige historie, er det dog givet, at han ved sin skarpsindighed og kritik også her har udvidet forskningens rammer på værdifuld måde.

Fussing var en overordentlig frugtbar forfatter. Når han på sine talrige inspektionsrejser til landets gymnasieskoler — som undervisningsinspektørens faglige medhjælper — fik en stund til overs, var han en trofast gæst i det lokale landsarkiv eller i den tilsvarende videnskabelige institution, og hans flid satte god frugt. Hans interesse var vidtspændende, den omfattede alt, hvad der falder ind under begrebet kulturhistorie, dog navnlig i det 16. og 17. årh. Hans hjerte nærmest stod vel stadig adelsforskningen, men også med bøndernes og borgernes historie syslede han indgående; han var således stærkt optaget af at fremdrage oplysninger om Svenskekrigenes virkninger på landet og i byerne. — Det bør endelig nævnes, at han efterlod sig en trykfærdig afhandling, »Bybefolkningen i Danmark 1600—1660. Studier i Byfogedregnskaberne«. Den vil blive udgivet af Jysk Selskab for Historie, Sprog og Litteratur. Som aktiv pædagog interesserede han sig stærkt for vort skolevæsen i ældre tid, og til den danske præstehistorie, som vi stadig savner, har han leveret vægtige bidrag, navnlig i Kirkehistoriske Samlinger. Stærkest knyttet følte han sig vel til sin ungdoms hjemstavn Fyn, og t. eks. om Rasmus Rask har han leveret mindst 7 forskellige artikler. Mange af disse afhandlinger røber allerede ved deres titler deres fornøjelige indhold: »En forgjort herremand«; »En vandrende skrædder«; »En tapper skrædder«; »Døden, Djævelen og digteren« o. lign. Det er svært at få et overblik over hans literære produktion, der omfatter mere end et hundrede afhandlinger og som tidt offentliggjordes på ret skjulte steder, som skoleprogrammer og lokale tidsskrifter. En bibliografi over dem vilde være et smukt mindesmærke over hans historiske forskning.

Hans Fussing var en inciterende og fængslende personlighed. Alle der kom i berøring med ham, fik indtrykket af en glad, aktiv og optimistisk natur; de der kom ham nærmere, vidste, at han tillige havde et følsomt gemyt, ikke mindst for andres modgang. Hans helbred var — til trods for hans ydre — skrøbeligt, og han arbejdede hver dag, som om den skulde blive den sidste. Hans

forskning var præget af selvstændighed, men tillige af en sky for hypoteser og partitagen, der bundede i en udpræget redelighed. Han var en ven fast natur og nærede levende interesse for andre arbejder end sine egne. Et sjældent levende menneske blev revet bort midt i sit arbejde, og hans død var et tab for dansk historie.

Knud Fabricius.

Forhenværende professor ved Stockholms högskola Nils Ahnlund døde 11. jan. 1957, kun 67 år gammel.

Han var udgået fra et norrlandsk præstehjem og lagde grunden for sin videnskabelige uddannelse ved Upsala universitet, hvor Harald Hjärne blev hans store lærer, der vel i ham fik sin største elev. Som bekendt var de svenske historikere da delte i to skoler, knyttede til de to gamle universiteter Lund og Upsala, af hvilke den ene mest har dyrket historiens analytiske side, den anden den syntetiske. Men Harald Hjärne påvirkede ikke alene sin elev som historiker, han vakte også hans sans for nutidslivets problemer og hans interesse for verdenspolitiken. Det var derfor ikke så mærkeligt, at da Ahnlund i 1918 havde erhvervet sig doktorgraden, blev han knyttet som medarbejder til det konservative »Svenska Dagbladet«, hvor han navnlig gjorde sig kendt ved sine indlæg i forsvarssagen og Ålandsdebatten. Samtidig fandt han dog ved sin utrolige arbejdsevne tid til et dybtgående og omfattende historisk forfatterskab af en sådan lødighed, at han efter ti års journalistvirksomhed 1928 ansattes som Stockholms stads professor i historie ved den derværende »högskola«. Han indehavde denne stilling til et års tid før sin død.

»Sveriges største konung och en af de yppersta konunger historien känner«, kaldes Gustav Adolf hos »gamle Odhner«, men han havde til trods for sådanne epiteter været genstand for mærkelig ringe interesse hos de svenske historikere i sidste halvdel af 19. århundrede. Man var respektfuldt gået uden om ham, og et idealbillede af troshelten, der alene for at redde trosfrihedens sag kastede sig ind i Trediveårskrigen og i døden, var blevet det svenske folks almeneje. Ved en sådan indstilling måtte den kritik, som en tysk forsker, den yngre Droysen, rettede herimod falde til jorden. Det var da også et meget ensidigt synspunkt, som Gustav Droysen anlagde, at det først og fremmest havde været rent politiske hensyn, som havde dikteret Gustav Adolfs indgriben i Trediveårskrigen. Nils Ahnlund kom ind på Gustav-Adolf-forskningen ved sin meget grundige disputats: »Gustav Adolf inför tyska Kriget« (1918), hvortil slutter sig den samme år ud-